

12 maja 1935. Umiera Józef Piłsudski, co w kraju i na świecie spotyka się z gestami wyjątkowego hołdu. Zarazem narasta w Polsce sanacyjny bezwład.

Śmierć Marszałka

Odejście Marszałka Piłsudskiego wywołuje liczne i mocne głosy podziwu dla jego życiowej drogi. Rodzi się jednocześnie nadzieja, że bez jego dyktatorskich rządów możliwa będzie naprawa stosunków wewnętrznych, w tym polityki wobec mniejszości narodowych, głównie ukraińskiej. Sanacja jednak przekreśla te szanse, stawiając na kontynuację władzy autorytarnej – teraz już bez dyktatora, który miałby szeroki, społeczny autorytet czy rangę międzynarodową.

Nowa ordynacja wyborcza do pomniejszonych Sejmu i Senatu ma odebrać obu Izbowi podstawowe cechy Parlamentu – piłsudczyści starają się całkowicie obezwładnić opozycję. Partykularyzm jednej partii, przy jej gwałtownej propagandzie służebności państwu, wystawia je na wielkie ryzyko geopolityczne. Kraj, zawłaszczany przez pułkowników u władzy, zaczyna tracić charakter.

12 maja 1935 – w Warszawie umiera Józef Piłsudski. Prezydent Ignacy Mościcki mianuje Edwarda Rydza-Śmigłego Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

Witold Gombrowicz (pisarz)

Skłamałbym twierdząc, że śmierć Marszałka nie wstrząsnęła mną głęboko – umierał z nim pewien okres naszego bytowania, kraj pozbawiony jego twardej ręki wkraczał w Nieznane, najeżone groźbami.

Warszawa 12 maja 1935

Bernard Singer (publicysta) w artykule w „Naszym Przeglądzie”

W dzień defilady pogrzebowej [...] oczy skierowały się w stronę Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Rydza-Śmigłego i w stronę stojącego obok niego generała Sosnkowskiego oraz szeregu rządowego z premierem na czele. [...] Póki trwała i snuła się legenda, obracali się oni wszy-

scy w stronę wodza jako podkomendni. Dziś mają rządzić bezpośrednio za pomocą paragrafów nowej Konstytucji, która formalnie daje im moc władzy. [...]

Kończy się mityczna tajemniczość ukryta w Belwederze. Zaczyna się – w okresie kryzysu gospodarczego, nierozwiązanych zagadnień społecznych i narodowościowych – poruszanie się mężów stanu w ramach nowej Konstytucji, zaostrzone ścieraniem się poglądów. Żaden czynnik równy legendzie nie będzie mógł przerywać sporu jednym słowem. Zaczynają się dni próby.

Warszawa, 21 maja 1935

8 lipca 1935 – zostaje wprowadzona nowa ordynacja wyborcza, zmniejszająca liczbę posłów i senatorów oraz zmieniająca system proporcjonalny na większościowy.

Bernard Singer w artykule Zgon sejmu w „Naszym Przeglądzie”

Zgon Sejmu następował jak gdyby w jakąś jesienną pogodę, choć było upalnie. [...] W atmosferze ogólnego ziewania toczyła się cała dyskusja. Posłowie opozycyjni nie wykazywali również więcej energii. Nad Sejmem zawisła klątwa marazmu. Powtarzano zdania dawno już znane, obracano się dokoła oklepanych ogólników. [...] Gdy dowiedziano się ostatecznie, że projekt ustawy zostanie przyjęty bez poprawek, [...] zrezygnowano całkowicie z dalszej walki

Warszawa, 1 lipca 1935

5 grudnia 1935 – wicepremier i minister skarbu Eugeniusz Kwiatkowski przedstawia w wystąpieniu sejmowym skalę problemów gospodarczych, naprawcze działania rządu oraz program walki z kryzysem. Kwiatkowski inicjuje utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego (budowanego w latach 1936–1939 w południowo-centralnej Polsce).

Warszawa, 16 maja 1935. Duchowieństwo w kondukcji pogrzebowej Marszałka Józefa Piłsudskiego na Krakowskim Przedmieściu. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Kraków, 18 maja 1935. Wniesienie trumny ze zwłokami Józefa Piłsudskiego do krypty św. Leonarda w katedrze na Wawelu. Na pierwszym planie gen. Edward Rydz-Śmigły i gen. Kazimierz Sosnkowski. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Warszawa, 16 maja 1935. Uroczystości pogrzebowe Marszałka Józefa Piłsudskiego. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Kraków, maj 1935. Dzieci przy sarkofagu marszałka Józefa Piłsudskiego w krypcie św. Leonarda na Wawelu. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

1918-2018

100

NIESKOŃCZENIE
NIEPODLEGŁA

Wilno, 1935. Mauzoleum Marszałka Józefa Piłsudskiego na cmentarzu wojskowym na Rossie. Fot. Ośrodek KARTA

Ośrodek **K**arta

Ośrodek KARTA uruchomił 5 stycznia 2018 program „Nieskończenie Niepodległa”, przyjmując za pomysłodawcę – jednym z najwybitniejszych polskich grafików Andrzejem Pągowskim – znak nieskończoności jako symbol trwałości Rzeczypospolitej. Celem programu jest ogólnopolska debata nad kondycją polskiej niepodległości, społeczeństwa i demokracji na przestrzeni ostatnich dziesięciu dekad. Historia okresu 1918 – 2018 opowiedziana zostanie w ścisłym kontekście niepodległości, z wyakcentowaniem momentów zasadniczych dla bytu niepodległego Rzeczypospolitej.

Po więcej informacji zapraszamy na strony www.nieskonczenieniepodlegla.pl oraz www.karta.org.pl.

1918-2018

52 MOMENTY
DECYDUJĄCE O STULECIU

CO TYDZIEŃ:

PIĄTKI RZECZPOSPOLITA
PIĄTKI/SOBOTY RADIO ZET
PIĄTKI POLSAT NEWS
NIEDZIELE HISTMAG.ORG

NIESKOŃCZENIE
NIEPODLEGŁA

www.nieskonczenieniepodlegla.pl

Ośrodek KARTA

Materiały przygotowane w ramach prowadzonego przez Ośrodek KARTA programu „Nieskończenie Niepodległa”. Kierownik projektu: Marta Markowska, współpraca: zespół Ośrodka KARTA.

